

CIV-CARE Poo1

Sub-Herstel-positionpaper 003-02

Herstel zonder schuld- of bewijsstrijd

Waarom herstel ruimte vraagt vóór vaststelling van gelijk

Documentcode: CIV-CARE_Poo1_SHPP003-02

Versie: vo.90

Status: Concept (open voor publieke reflectie)

Reikwijdte: Volwassenenzorg, jeugdzorg, GGZ, beschermd wonen, bestuursrechtelijke zorgketens

Onderdeel van: CIV-CARE Poo1 – Herstel positionpapers (HPP003)

Voorwoord (uniform CIV-CARE)

Deze herstel positionpaper maakt deel uit van de CIV-CARE Poo1 herstelreeks (HPP003). Deze reeks onderzoekt situaties waarin zorgrelaties zijn vastgelopen en herstel niet langer vanzelfsprekend volgt uit voortzetting van bestaande interventies.

De herstelreeks:

- is normatief en relationeel van aard;
- is aanvullend op juridische toetsing, niet vervangend;
- beoogt de-escalatie, reflectie en heropening van perspectief;
- positioneert herstel als voorfase van juridische of bestuurlijke beoordeling.

SHPP003-02 bouwt voort op **SHPP003-01 (Herstel bij vastgelopen zorgrelaties)** en verdiept één kernvraag:

Wat gebeurt er wanneer herstel afhankelijk wordt gemaakt van schuldvaststelling of bewijsvoering?

o. Introductie – Waarom dit herstel-positionpaper?

In veel vastgelopen zorgrelaties verschuift de aandacht ongemerkt van herstel naar gelijk krijgen. Niet omdat betrokkenen dat willen, maar omdat het systeem herstel conditioneert aan **schuldvaststelling, bewijsvoering of risico-labeling**.

Dit sub-herstel positionpaper onderzoekt een alternatief uitgangspunt:

wat als herstel niet langer afhankelijk is van wie fout zat, maar van wat nodig is om opnieuw menswaardig verder te kunnen?

SHPP003-02 stelt dat het vasthouden aan bewijsstrijd en schuldvraag vaak geen oplossing is, maar juist een **verlenging van de impasse**. Niet zelden leidt dit tot:

- escalatie van wantrouwen,

- uitsluiting van informele steun,
- juridisering van zorg,
- en verlies van relationele ruimte.

Dit document nodigt professionals, bestuurders, ervaringsdeskundigen en naasten uit om **herstel opnieuw te positioneren**:

niet als uitkomst van een strijd, maar als **proces dat voorafgaat aan gelijk of ongelijk**.

Deze sub-herstel positionpaper is nadrukkelijk **open voor reflectie en tegenspraak**.

1. Doel en positionering

Deze herstel positionpaper beoogt een normatief kader te bieden voor situaties waarin herstel van een vastgelopen zorgrelatie wordt belemmerd doordat eerst:

- gelijk moet worden vastgesteld;
- feiten moeten worden bewezen;
- posities juridisch worden afgebakend.

“Wanneer herstel wordt voorafgegaan door bewijsstrijd, verdwijnt de ruimte om elkaar nog te ontmoeten.”

De paper positioneert herstel expliciet als **onafhankelijk van schuld- of bewijsuitspraken**, zonder deze te ontkennen of uit te sluiten.

2. Kernbegrip: herstel zonder bewijsdruk

Herstel zonder schuld- of bewijsstrijd betekent:

- dat betrokkenen opnieuw in gesprek kunnen zonder voorafgaande kwalificatie;
- dat ruimte ontstaat voor erkenning zonder juridische vastlegging;
- dat reflectie mogelijk wordt zonder strategische positionering.

Herstel is hierbij geen vrijwaring van verantwoordelijkheid, maar een **tijdelijke opschorting van beoordeling**.

“Herstel vraagt geen schuldvaststelling, maar erkenning dat beweging is vastgelopen.”

3. Normatief en juridisch kader

Het conditioneren van herstel aan bewijs raakt aan fundamentele beginselen:

- **Zorgvuldigheidsbeginsel** (Awb art. 3:2);
- **Evenredigheidsbeginsel** (Awb art. 3:4);
- **Fair balance** onder art. 8 EVRM;

- **Herstel- en proportionaliteitsvereisten** binnen WvGGZ en WGBO.

Wanneer herstel onmogelijk wordt zolang bewijs ontbreekt, ontstaat het risico dat zorg wordt voortgezet **zonder relationele legitimatie**.

4. Mechanisme: hoe bewijsstrijd herstel blokkeert

In vastgelopen zorgrelaties leidt bewijsgericht werken vaak tot:

- juridisering van communicatie;
- defensieve dossiervorming;
- escalatie van wantrouwen;
- afname van professionele handelingsruimte.

“Juridisering is vaak een reactie op de impasse, niet de oplossing ervan.”

Bewijsstrijd verplaatst het probleem van herstel naar positionering.

5. Gevolgen

5.1 Voor betrokkenen

- ervaren onveiligheid in communicatie;
- vermijding van openheid;
- verlies van vertrouwen in zorg.

5.2 Voor professionals

- verhoogde risico-aversie;
- beperkte ruimte voor relationeel handelen;
- druk tot vastleggen boven afstemmen.

5.3 Voor het systeem

- langdurige zorg zonder herijking;
- escalatie naar juridische procedures;
- verharding van posities.

6. Herstel als autonome fase

Deze paper stelt herstel expliciet voor als:

- een **autonome fase** binnen zorgrelaties;

- voorafgaand aan juridische beoordeling;
- met eigen legitimiteit en doelstelling.

Herstel vraagt:

- tijdelijke pauze;
- expliciete uitnodiging tot gesprek;
- erkenning van stilstand zonder schuldtoewijzing.

“Herstel begint niet bij gelijk krijgen, maar bij ruimte maken.”

7. Relatie tot andere herstel positionpapers

SHPP003-02 staat in directe relatie tot:

- **SHPP003-01** – Herstel bij vastgelopen zorgrelaties;
- **SHPP003-03** – Tijdelijkheid, pauzering en heroverweging van zorg;
- **SHPP003-04** – Communicatieherstel vóór juridische interventie.

8. Gebruik binnen CIV-CARE-context

Deze herstel positionpaper kan worden ingezet als:

- reflectiekader bij dreigende juridisering;
- onderbouwing voor herstelgesprekken;
- normatief anker in toezicht en evaluatie;
- begeleidend kader bij pauzering van zorg.

Voorbeeldformulering:

“Conform CIV-CARE P001 SHPP003-02 dient herstelruimte te worden gecreëerd los van schuld- of bewijsdiscussies.”

9. Slotbeschouwing (uniform CIV-CARE)

Herstel zonder schuld- of bewijsstrijd is geen ontkenning van verantwoordelijkheid, maar een erkenning van relationaliteit.

Door herstel los te koppelen van gelijk, wordt ruimte gemaakt voor beweging, reflectie en proportionaliteit.

“Niet alles wat vastloopt, vraagt om bewijs.”

Bronnen (selectie)

- Algemene wet bestuursrecht (Awb)
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0005537>
- EVRM – Artikel 8
https://www.echr.coe.int/documents/convention_eng.pdf
- WHO – Guidance on Community Mental Health Services (2021)
<https://www.who.int/publications/i/item/9789240025707>
- Nationale Ombudsman – Behoorlijkheid en zorgvuldigheid
<https://www.nationaleombudsman.nl/publicaties>

Governance en versiestandaard (CIV-CARE)

Versiestandaard en governance (CIV-CARE)

De Herstel-Positionpapers binnen de CIV-CARE P001-reeks (HPP003+SHPP003) worden ontwikkeld en gepubliceerd volgens een expliciete versiestandaard, gericht op transparantie, toetsbaarheid en zorgvuldige normontwikkeling.

Versienummering

Binnen deze reeks wordt het volgende onderscheid gehanteerd:

vo.9 – Concept (open voor publieke reflectie)

De inhoudelijke structuur, begrippen en normatieve uitgangspunten zijn afgerond en coherent. Het document is geschikt voor inhoudelijke toetsing, discussie en tegenlezing door professionals, cliënten, toezichthouders en andere betrokkenen.

Wijzigingen betreffen uitsluitend aanscherping, verduidelijking of onderbouwing, niet het fundamentele kader.

v1.0 – Vastgesteld kaderdocument

Het document is formeel vastgesteld door Stichting De Kamer van Sociale Waarden.

De inhoud wordt beschouwd als normatief referentiekader binnen CIV-CARE en kan worden ingezet in dossiers, beleidsreflectie, toezicht en rechtsbescherming.

Governance-uitgangspunten

Deze versiestandaard waarborgt dat:

- normatieve kaders niet achter gesloten deuren worden vastgesteld;
- publieke reflectie en professionele tegenlezing expliciet onderdeel zijn van het ontwikkelproces;
- openheid niet voortkomt uit inhoudelijke onvolwassenheid, maar uit democratische en rechtsstatelijke zorgvuldigheid.

De status “open voor publieke reflectie” impliceert nadrukkelijk **geen vrijblijvendheid**, maar een uitnodiging tot beargumenteerde toetsing en dialoog.

Tegenlezers-vraagset

bedoeld om debat en reflectie los te maken

De onderstaande vragen zijn expliciet bedoeld voor **kritische meelezers**, waaronder zorgprofessionals, juristen, beleidsmakers, cliëntenraden en ervaringsdeskundigen.

Over uitgangspunten

1. Is het in jouw praktijk werkelijk noodzakelijk om eerst schuld of falen vast te stellen vóór herstel mogelijk is?
2. Wanneer wordt “zorgvuldigheid” in feite een vorm van verlamming?

Over systeemwerking

3. Herken je situaties waarin bewijsverzameling het conflict verlengt in plaats van oplost?
4. In hoeverre dwingt jouw organisatie herstel onbedoeld in een juridisch frame?

Over macht en positie

5. Wie profiteert van het uitstellen van herstel totdat alles is vastgelegd?
6. Wie draagt de lasten van die vertraging – en worden die lasten voldoende meegewogen?

Over alternatieven

7. Welke vormen van herstel zijn denkbaar zonder erkenning van schuld, maar mét erkenning van schade?
8. Welke professionele waarborgen zijn nodig om herstel zonder bewijsstrijd verantwoord te maken?

Over jouw rol

9. Wat zou jij anders moeten doen om ruimte voor herstel te creëren vóórdát dossiers verharden?
10. Wat heb jij nodig om dit ook daadwerkelijk te durven?

DE KAMER VAN SOCIALE WAARDEN

Publieke Call-to-Action

Van analyse naar ontmoeting

De CIV-CARE herstelreeks (HPP003+SHPP003) is geen afgerond antwoord, maar een **open uitnodiging**.

Een uitnodiging om stil te staan bij zorg die vastloopt.

Om te erkennen dat voortzetting niet altijd gelijkstaat aan vooruitgang.

En om te onderzoeken waar herstel ruimte nodig heeft – vóórdat escalatie onomkeerbaar wordt.

Wij nodigen u uit om:

- deze sub-positionpaper te **lezen en bevragen**;
- uw **kritiek, twijfel of instemming** te delen;
- ervaringen te benoemen waarin zorg vastliep – of juist herstelde;
- bij te dragen aan een gesprek over **menselijke maat, proportionaliteit en herstel** in zorgketens.

Op het CIV-CARE platform is ruimte voor:

- reflectie van professionals, bestuurders en toezichthouders;
- perspectieven van cliënten en naasten;
- dialoog zonder bewijsdruk of positiegedrag.

Reageren kan onder deze publicatie op **CIV-CARE.nl** en **dekvsw.nl**.

Uw bijdrage hoeft geen oplossing te zijn.

Zij hoeft alleen eerlijk te zijn.

Herstel begint niet bij gelijk krijgen, maar bij ruimte maken.

Maak die ruimte mee.

DE KAMER VAN SOCIALE WAARDEN